

BALKON GELUK

Stap voor stap een biodiverse oase

**Suzanne de Boer
& Friederike Joppen**

SNOR
~

Inhoud

- 4 Voorwoord
- 7 Inleiding

Hoofdstuk 1

- 15 **Noord, oost, zuid, west
Op mijn balkon zit ik
het best**
- 16 Breng je balkon in kaart
- 16 Balkonligging & aantal
zonuren
- 23 Balkon op het noorden:
een koele oase met
schaduwminners
- 27 Balkon op het oosten:
voor vroege vogels en
ochtendzonliefhebbers
- 31 Balkon op het zuiden:
een hotspot met
zonaanbidders
- 35 Balkon op het westen:
windbestendig met
avondzonliefhebbers
- 38 Vaste planten, eenjarige,
tweejarige, bollen en
zaden

Hoofdstuk 2

- 41 **Zo verzorg je je planten
en heb je lang plezier
van je balkontuin**
- 42 Potten & bakken
- 46 Potgrond & hydrokorrels
- 48 Verpotten
- 55 Voeding
- 56 Water geven
- 59 Snoeien
- 62 Verzorging in de winter

Hoofdstuk 3

- 65 **Nuttige beestjes
Zo nodig je ze uit**
- 67 Een diervriendelijke
balkontuin in 6 stappen

Hoofdstuk 4

- 83 **Het moesbalkon
Kweken naast je keuken**
- 84 Breng je moesbalkon in kaart
- 89 Beginnen met moesplanten
- 90 Eetbare bloemen
- 92 Voorzaaien

- 95 Verspenen
- 96 Groenten: radijs, rucola,
pluksla, courgette, cherry-
tomaatjes, pepers, wortels,
aardappelen, tuinbonen
en bietjes
- 102 Plukfruit: aardbeien, blauwe
bessen, frambozen, bramen
en vijgen
- 105 Kruiden: peterselie, tijm,
rozemarijn en basilicum
- 106 Theeplanten: kamille, munt,
citroenmelisse, verveine,
droplant

Hoofdstuk 5

- 109 **Schikken en schuiven
Met styling wordt je
balkon echt jouw plek**
- 110 Vloerbedekking
- 113 Privacy
- 117 Meubels
- 118 Potten
- 121 Verlichting

Hoofdstuk 6

- 123 **leuw, er zitten beestjes
op mijn plant!
Zo zet je ze buitenspel**
Bladluis, wolluis, dopluis,
spint, trips, bladmineerders,
meeldauw, slakken, duiven

Hoofdstuk 7

- 137 **Je favoriete planten
en hun zonbehoefte**
- 138 Zonaanbidders,
minimaal 5 uur
- 140 Ochtend- en avondzon-
liefhebbers, 2 tot 5 uur zon
- 142 Schaduwminners,
0 tot 2 uur zon
- 144 Thanks!

Hey lucky you!

Zin om van je balkon een heerlijke groene plek te maken? Met fleurige planten langs de reling en bloeiend behang aan de muur?

Als je weet welke bloemen het goed doen in een pot, welke houden van zon of juist snakken naar schaduw, wordt jouw balkon een tuin, zwevend in de stad, waar je met mooi weer elk vrij moment wilt doorbrengen. Waar je een vlinder volgt, dat mooie boek uitleest, luistert naar muziek of met vrienden over het leven filosofeert. Waar je 's morgens bij je eerste kop koffie de stad ziet ontwaken en 's avonds de laatste lichtjes uit ziet gaan.

En ja, dat kan ook echt op jouw balkon. Je hoeft alleen maar te beginnen. Maak er een feest van!

Suzanne & Friederike

Inleiding

Eén stap en je staat op je balkon, waar de zon op je gezicht schijnt en de wind door je haar waait. Reken maar dat dat verkwikt: daglicht maakt vrolijk en groen in je buurt ontspant. Genoeg reden om de natuur dichterbij te halen. En wat zo mooi is: dat groene geluk kun je delen met bijen, vlinders en andere leuke dieren.

Over de bloemetjes en de bijtjes

Bijen zijn op zoek naar eten, naar nectar die ze brandstof geeft om te vliegen en stuifmeel om te groeien. Tijdens hun speurtocht naar voedsel vliegen ze van de ene plant naar de andere, ze landen op bloemhartjes en duiken in klokjes. Ongemerkt plakken daarbij stuifmeelkorrels aan hun buik, kopje en rug. Vliegen insecten naar de volgende bloem, dan dwarrelt het verstekeling-stuifmeel op de stamper. Deze overdracht is voor de insecten bijzaak – zij zijn alleen op zoek naar voedsel – maar voor planten belangrijk: zo worden ze bevrucht en kunnen er nieuwe bloemen en vruchten groeien.

De groep bestuivers bestaat uit meer dieren, ook hommels, zweefvliegen en (nacht)vlinders dragen een flink steentje bij. Maar de insectenpopulatie is de afgelopen jaren razendsnel afgenomen. Door de toenemende landbouw en woningbouw is er steeds minder ruimte gekomen voor planten en dus minder gebied waar insecten hun voedsel kunnen vinden. Bovendien is het gebruik van pesticiden heel slecht voor insecten. Ook zijn we te netjes geworden. Een opgeruimde tuin – denk aan een tuin vol tegels en grind – betekent minder plaats voor bestuivers die juist graag scharrelen tussen bladeren en rommelen in de aarde op zoek naar voedsel of een plek om te nestelen of overwinteren.

BETTER SAFE THAN SORRY

Heb je een kind, een hond, een kat? Zet geen potten, bakken of stoelen neer die als trapje richting de balkonreling kunnen fungeren. Die kleintjes zijn nieuwsgierig en kunnen goed klimmen. Voorkom dat ze vallen.

Sommige sierplanten, zoals vingerhoedskruid, zijn giftig: laat kinderen en huisdieren niet van bladeren, bloemen en bessen eten.

Hang een insectenhotel bij bloemen in de buurt. Zo vinden de dieren het makkelijker. Hommels en bijen zijn dol op de bloemen van lavendel.

KOELE OASE

Doordat planten vocht verdampen, kan jouw balkon tijdens een hete zomer een heerlijke koele groene oase zijn. Asphalt en tegels gloeien de hele dag in de zon en stenen slaan warmte op, wat tot lang na zonsondergang zorgt voor hitte in de stad. Behang jij je balkonmuren met klimplanten en maak je een groot gebaar met veel planten in flinke potten, kistjes en kuipen, dan creëer je een fijn microklimaat.

Bij-effect

Als er op maaiveldhoogte niet zo veel voor insecten te vinden is, maken we van onze balkons toch restaurants en hotels voor ze? In de stad kunnen we zo goed omhoog! En het mooie is dat elk balkon een andere ligging heeft die om andere planten vraagt en iedere bewoner een voorkeur voor ander groen heeft. Zo genieten bijen en vlinders bij de buurvrouw op eenhoog van bijvoorbeeld cosmea en kaasjeskruid en doen hommels zich bij de buurman op de derde tegoed aan de bloemen van zijn tomatenplanten. Die diversiteit in balkontuintjes maakt dat er voor veel verschillende dieren iets te vinden is. Zo draag je met jouw balkon positief bij aan de biodiversiteit. En hoe groter de biodiversiteit in flora en fauna, hoe meer een ecosysteem in balans is.

Biologisch

Fleur je de stad op? Je zult zien dat je blij wordt van bloemen op je balkon, dat je de deuren veel vaker opengooit. Ook voor insecten maak je meteen verschil: je komt van de kweker, de plantenwinkel of het tuincentrum, zet je aankopen op het balkon, loopt terug om je jas aan de kapstok te hangen en als je weer bij je planten bent, zitten er al bijen bij. Die zijn altijd op zoek naar iets te eten.

Het allerfijnt zijn biologisch gekweekte planten. Die groeien bij de biologische kweker zonder kunstmest, in hun eigen tempo. Ze worden ook niet met pesticiden bespoten om ongewenste beestjes te weren. Sterker nog, een natuurlijke kwekerij zet juist beestjes zoals minisluiwespen in om minder gewenste diertjes te bestrijden. Geen kunstmest en pesticiden gebruiken is 100% gifvrij en dus beter voor het bodemleven op de kwekerij, voor de bestuivers die op de bloemen afkomen en voor de vogels die deze insecten eten. Bovendien steun je met je aankoop van biologisch groen een ondernemer met een ecologisch hart. Googel op 'biologische kweker' en je woonplaats en je vindt mooie adressen. Of kijk op hetbloembalkon.nl, voor een lijst natuurlijke kwekers.

Inheems

Wil je nog een stap verder gaan, dan kun je voor inheemse planten kiezen. Inheemse planten zijn wilde planten die al eeuwenlang deel van de natuur om je heen zijn. Ze zijn precies afgestemd op de voedsel- en nestelbehoeften van dieren die daar ook al eeuwen leven. Verdwijnen die inheemse planten, dan verdwijnen ook de insecten die afhankelijk van deze planten zijn. Dat maakt de biodiversiteit kleiner en een ecosysteem zwakker.

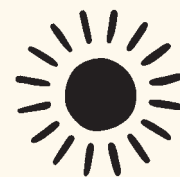
NOG EVEN DIT

De planten in dit boek noemen we vooral bij hun Nederlandse naam. De Latijnse namen zijn vaak minder bekend. Uitzonderingen zijn er natuurlijk ook: zo hoor je het Latijnse 'Clematis' veel vaker dan de Nederlandse variant 'bosrank'. En je kunt met Latijnse namen heel specifiek subsoorten aanduiden. Om die reden staan sommige variëteiten wel met hun volledige Latijnse naam genoemd.

In de plantenlijst in hoofdstuk 7 staan zowel de Nederlandse als de Latijnse soortnamen. Bij de kweker en de groenwinkel tref je namelijk vaak de Latijnse namen op de plantenkaartjes aan, dus als je de Latijnse naam weet, is dat makkelijker zoeken.

Welke planten?

In principe kunnen alle planten die je in de volle grond in tuinen ziet, ook groeien in een pot op een balkon. Maar er zijn duizenden planten, dus hoe maak je de juiste keuze? Gewoon door de stappen in dit boek te volgen!

1

Breng de zonuren van je balkon in kaart.

2

Kies de planten die passen bij de lichtval op jouw balkon: ze staan in hoofdstuk 1 en 7 in handige lijstjes, inclusief planten voor bijen en vlinders en groenten als je wilt gaan moestuinieren.

3

Volg de verzorgingstips in hoofdstuk 2 op, dan heb je van je balkontuin veel plezier.

1

NOORD, OOST, ZUID, WEST

Op mijn balkon zit ik het best

OF JE NOU OP EENHOOG OF ACHTHOOG WOONT, BALKONTUINIEREN BEGINT MET ÉÉN VRAAG: HOEVEEL ZON VALT ER OP MIJN BALKON? LIGT HET BALKON OP HET NOORDEN, OOSTEN, ZUIDEN OF WESTEN, DAN ZEGT DAT IETS OVER HET AANTAL ZONUREN. MAAR NIET ALLES, WANT HET BALKON KAN BEST PAL OP HET ZONNIGE ZUIDEN LIGGEN, MAAR ALS EEN FLINKE BOOM ZONNESTRALEN BLOKKEERT, KRIJGT HET OOK SCHADUW. EN LIGT JE BALKON OP HET NOORD-OOSTEN, DAN PAKT HET NAAST VEEL SCHADUW MISSCHIEN OOK ZONUREN MEE. WEET JE HET AANTAL ZONUREN, DAN WORDT HET LEUK: DAAR KUN JE DE JUISTE PLANTEN BIJ UITZOEKEN.

Do it yourself

Breng je balkon in kaart

Pak een geruit A4-tje, neem een potlood en een meetlint. Stap over de balkondrempel en meet de lengte en breedte van je buitenruimte op. Heeft je balkon een L-vorm? Neem alles mee, ook de gekke hoekjes, en teken op schaal een plattegrond. De meest gebruikte schaal is 1:50, dit betekent dat elke centimeter op papier in het echt 50 centimeter is. Zo wordt een muur van 4 meter in het echt 8 centimeter op papier.

Geef op je tekening aan waar deuren zijn en hoe ver ze opengaan. En waar bevinden de ramen van de kamer of keuken zich? Breng die ook aan, zo heb je een idee waar je vanuit je woning op uit gaat kijken. Geef op je plattegrond aan waar de zon op je balkon valt en hoelang. Observeer het zonlicht een tijdje: waar vallen schaduwplekken? Vanaf welk moment?

Balkonligging & aantal zonuren

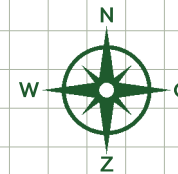
De zon- en schaduwuren op je balkon in kaart gebracht? Dan weet je welke planten hier passen:

- **Zonaanbidders willen minimaal 5 uur zon, hun standplaats is in de zon.**
- **Ochtend- of avondzonliefhebbers willen 2 tot 5 uur zon, zij staan graag in de halfschaduw.**
- **Schaduwminners hebben aan maximaal 2 uur zon genoeg. Zij worden blij in de schaduw.**

Op de volgende pagina's geven we een grove indeling naar een ligging op het noorden, oosten, zuiden en westen aan, mét planten die geschikt zijn. Tweak je keuze een beetje als jouw balkon meer of minder zon vangt.

Bloeiende planten, zeker biologische en inheemse, zijn voor bestuivers ideaal, om zelf van te smullen tippen we planten voor een moesbalkon.

Teken
hier jouw
balkon

Ruitjes zijn 0,5 x 0,5 cm

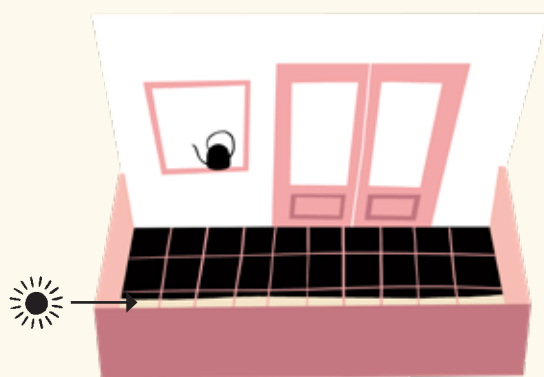

WORDT HET NIET TE ZWAAR?

Een beetje nieuwbouwbalkon kan 250 kilo per vierkante meter dragen. Maar elk balkon is anders, dus zoek de belastbaarheid op in het bouwkundig rapport van je woning. Dit rapport heb je laten maken toen je je huis kocht, of kun je opvragen bij je Vereniging van Eigenaren of de verhuurder. Je hoeft echt niet alles te wegen wat je op je balkon zet, zo'n vaart loopt het niet – een zak potgrond van 20 liter bijvoorbeeld weegt 5 kilo – maar houd rekening met zware meubels en weet dat potten vol potgrond, planten en water aardig kunnen doorwegen.

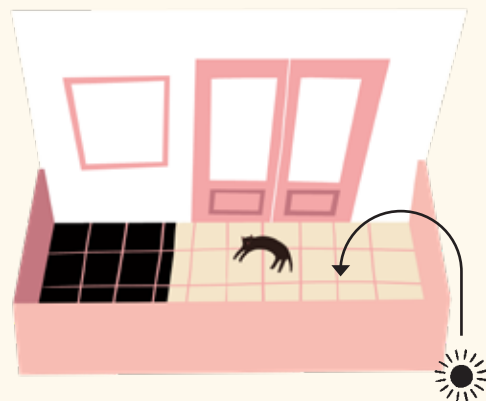
Hoe ligt jouw balkon erbij?

Welke planten passen daar?

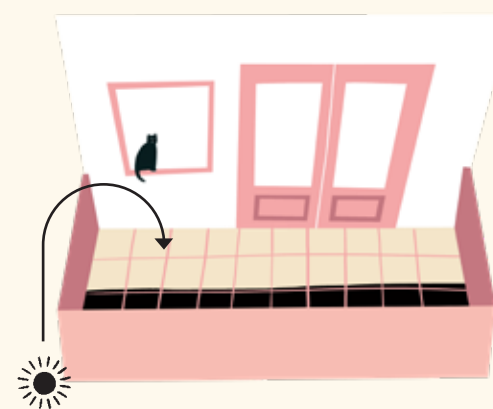
BALKON OP HET NOORDEN

Hier is veel schaduw, maximaal 2 uur volle zon per dag. Als er helemaal geen zon op het balkon valt, zijn er schaduwminners met fantastisch blad en mooie bloemen om uit te kiezen. (Zie vanaf pagina 22.)

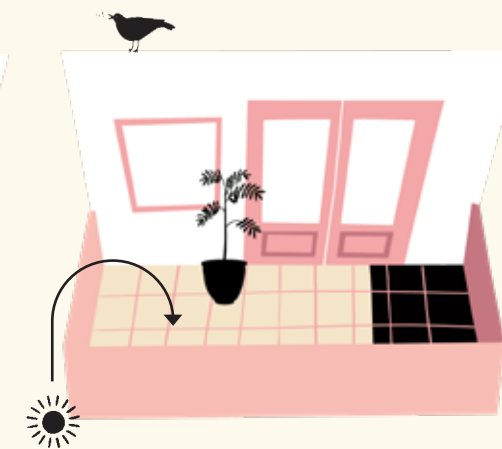
BALKON OP HET OOSTEN

Ochtendzon. Tegen de middag vooral schaduw. Kies voor halfschaduwplanten, die hebben voldoende aan minimaal 2 tot maximaal 5 uur zon per dag. (Zie vanaf pagina 26.)

BALKON OP HET ZUIDEN

Hier valt zeker vijf uur per dag de zon op, dus kies voor zonanbidders (zie vanaf pagina 30). Geef ze twee keer per dag water als de zon in de zomer volop schijnt.

BALKON OP HET WESTEN

's Ochtends veel schaduw en in de middag- en avonden veel zon. Kies voor halfschaduwplanten, die 2 tot 5 uur zon willen en zonanbidders, die genieten van minimaal 5 uur zon per dag. (Zie vanaf pagina 34.)

Balkon op het noorden

0 tot 2 uur zon

Voor een balkon op het noorden zijn vooral groene planten en weinig bloeiers. Maar de meeste planten zijn dan wel weer het hele jaar door groen. Daarmee creëer je je eigen urban jungle.

Een koele oase met schaduwminners

Vaak wordt gedacht dat je met een balkon op het noorden niets kunt. Maar hoewel je weinig of helemaal geen zon op je balkon hebt, zijn er veel planten die het daar prima naar hun zin hebben. Bovendien hebben we tegenwoordig hete zomers. Wanneer in de stad een hittegolf heerst, is het op jouw balkon heerlijk bijkomen. En kun je thuis werken, dan is je balkon je buitenkantoor, waar je geen last hebt van zonnestralen die in je ogen of op je laptopscherm schijnen.

**Veel schaduwminners
behouden het hele jaar
hun blad, met deze planten
heb je dus ook in de winter
een fris groen uitzicht!**

Schaduwminners vinden het op jouw balkon fijn. Ze gedijen bij minder dan twee uur zon per dag en zijn vaak prachtig groen.

Is je balkon erg donker, dan kun je een (deel van de) muur misschien wit verven. Daartegen komen planten prachtig uit. Kleur toevoegen? Ga voor een buitenkleed en gekleurde partylights. Zwoele zomeravonden beleef je echt niet alleen op zinderende balkons op het zuiden.

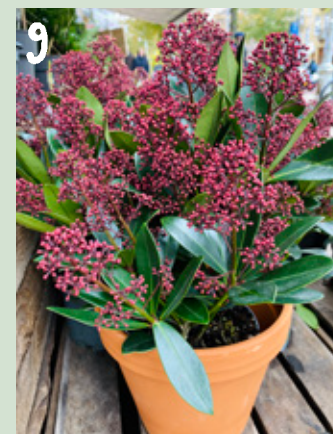
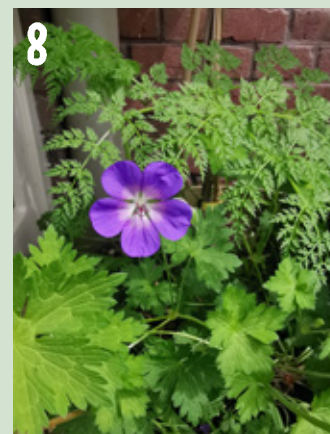
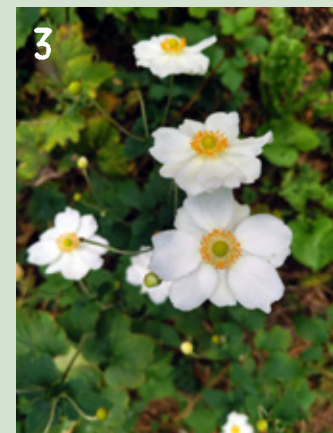
Op een balkon op het noorden is het lastig om een moesbalkon te beginnen, maar munt en peterselie zijn het proberen waard. In de plantenlijst in hoofdstuk 7 vind je moestuinplanten die het goed doen met iets meer zon. Dus heb je meer licht, probeer het!

ALVAST 9 PLANTEN VOOR OP EEN BALKON OP HET NOORDEN

- 1 - Druifheide (Leucothoe 'Zeblid')
- 2 - Maagdenpalm, kleine (Vinca minor)
- 3 - Herfstanemoon (Anemone hupehensis)
- 4 - Varen (verschillende soorten)
- 5 - Kerstroos (Helleborus niger)
- 6 - Vingerplant (Fatsia japonica)
- 7 - Klimop (Hedera helix)
- 8 - Ooievaarsbek (Geranium 'Rozanne')
- 9 - Skimmia (Skimmia japonica 'Rubella')

In hoofdstuk 7 staat een langere lijst met planten ingedeeld naar het aantal zonuren waar ze behoefte aan hebben. Kijk bij de categorie met het aantal zonuren dat op jouw balkon valt en kies de planten uit die je mooi vindt.

Balkon op het oosten

2 tot 5 uur zon

Je boft: op een balkon op het oosten kun je los met veel planten. En als de zon op zijn felst is, draait hij de hoek om. Kunnen jij en je planten een beetje bijkomen in de schaduw.

Voor vroege vogels en ochtendzonliefhebbers

Op een balkon op het oosten schijnt 's morgens vroeg al lekker de zon. Terwijl de rest van de stad ontwaakt, geniet jij bij de eerste stralen van je kop koffie. Versgebakken croissantje en een tijdschrift of krant erbij, een ontspannen start van de dag.

Planten voor jouw balkon zijn ochtendzonliefhebbers die graag twee tot vijf uur zon hebben, de planten die van halfschaduw houden.

Hoewel de zon hier niet de hele dag op het balkon staat, kan het er toch behoorlijk warm worden. Warmte betekent verdamping, dus geef je planten tijdig weer water. In hoofdstuk 2 lees je alles over water geven.

**Hoe meer bloeiende planten,
hoe vrolijker het wordt, want die
krijgen vlinders, bijen en hommels
op bezoek!**